

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2022. március 10.*

„Előzetes döntéshozatal – Az uniós jog elvei – Elsőbbség – Közvetlen hatály – Jóhiszemű együttműködés – Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése – EUMSZ 63. cikk – A tagállam valamely előzetes döntéshozatali ítéletből eredő kötelezettségei – Az uniós jog valamely szabályára vonatkozóan a Bíróság által előzetes döntéshozatali ítéletben nyújtott értelmezés – Az uniós jog teljes körű érvényesülésének biztosítására irányuló kötelezettség – Valamely nemzeti bíróság azon kötelezettsége, hogy mellőzze az olyan nemzeti szabályozás alkalmazását, amely ellentétes az uniós joggal, ahogyan azt a Bíróság értelmezte – Bírósági jogorvoslat hiányában véglegessé vált közigazgatási határozat – Az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elve – A tagállam felelőssége”

A C-177/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Magyarország) a Bírósághoz 2020. április 7-én érkezett, 2020. március 6-i határozatával terjesztett elő

a „**Grossmania**” **Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Kft.**

és

a **Vas Megyei Kormányhivatal**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Prechal, a második tanács elnöke, a harmadik tanács elnökeként eljárva (előadó), J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi és N. Wahl bírák,

főtanácsnok: E. Tanchev,

hivatalvezető: M. Krausenböck tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2021. június 2-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: magyar.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a „Grossmania” Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Kft. képviseletében Szendrő-Németh T. ügyvéd,
- a magyar kormány képviseletében Fehér M. Z., meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviseletében J. Möller és R. Kanitz, meghatalmazotti minőségben,
- a spanyol kormány képviseletében J. Rodríguez de la Rúa Puig, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében F. Erlbacher, L. Malferrari és Havas L., meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2021. szeptember 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 267. cikk értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a „Grossmania” Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Kft. (a továbbiakban: Grossmania) és a Vas Megyei Kormányhivatal (Magyarország) között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgyát azon határozat jogszerűsége képezi, amely elutasította a törvény erejénél fogva megszűnt és az ingatlan-nyilvántartásból törölt haszonélvezeti jogok e nyilvántartásba történő visszajegyzése iránti kérelmet.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmány (HL 2003. L 236., 33. o.; kihirdette a 2004. évi XXX. törvény) X. melléklete „A csatlakozási okmány 24. cikkében hivatkozott lista: Magyarország” címet viseli. E mellékleten belül „A tőke szabad mozgása” című 3. fejezet (2) pontja így rendelkezik:

„Az Európai Unió alapját képező szerződésekben foglalt kötelezettségek ellenére Magyarország a csatlakozás időpontjától számított hét éven keresztül fenntarthatja az ezen okmány aláírása időpontjában hatályos jogszabályaiban foglalt, a nem Magyarországon lakó vagy nem magyar állampolgár természetes személyek, illetve a jogi személyek általi, mezőgazdasági földterület megszerzésére vonatkozó tilalmat. Valamely tagállam állampolgára, illetve egy másik tagállam jogszabályai szerint létrehozott jogi személy a mezőgazdasági földterület megszerzése vonatkozásában nem részesíthető kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amilyenben a csatlakozási szerződés aláírása napján részesült. [...]

Egy másik tagállam azon állampolgárai, akik önálló vállalkozó mezőgazdasági termelőként kívánnak letelepedni Magyarországon, és legalább három éve folyamatosan jogszerűen Magyarországon laktak és folytatnak mezőgazdasági tevékenységet, nem tartoznak az előző albekezdés rendelkezéseinek hatálya alá, és rájuk nem alkalmazható más szabály és eljárás, mint amelyet Magyarország állampolgáraitra kell alkalmazni.

[...]

Ha elegendő bizonyíték áll rendelkezésre arra nézve, hogy az átmeneti időszak lejártával Magyarországon a mezőgazdasági földterületek piacának súlyos zavara alakul ki vagy ennek kialakulása fenyeget, a[z] [Európai] Bizottság Magyarország kérelmére határozatot hoz az átmeneti időszak legfeljebb három évre történő meghosszabbításáról.”

- 4 A Bizottság a magyarországi mezőgazdasági földterületek szerzésére vonatkozó átmeneti időszak meghosszabbításáról szóló, 2010. december 20-i 2010/792/EU határozatával (HL 2010. L 336., 60. o.) 2014. április 30-ig meghosszabbította a jelen ítélet előző pontjában említett csatlakozási okmány X. melléklete 3. fejezetének (2) pontja szerinti átmeneti időszakot.

A magyar jog

- 5 A földről szóló 1987. évi I. törvény 38. §-ának (1) bekezdése kimondta, hogy a nem magyar állampolgár természetes személy, valamint az a magyar állampolgár, akinek állandó lakóhelye külföldön van, valamint a külföldi székhelyű jogi személy, valamint a belföldi székhelyű kizárólagosan külföldi tulajdonban álló szervezet mezőgazdasági földterület tulajdonjogát adásvétel, csere vagy ajándékozás útján kizárólag a Pénzügyminisztérium előzetes engedélyével szerezheti meg.
- 6 Az 1992. január 1-jén hatályba lépett, 1991. december 27-i 171/1991. Korm. rendelet 1. §-ának (5) bekezdése kizárta a magyar állampolgársággal nem rendelkező személyek azon lehetőségét, hogy mezőgazdasági földterületen tulajdonjogot szerezzenek, az állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező személyek és a menekültként elismert személyek kivételével.
- 7 A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény fenntartotta a földterületek megszerzésére vonatkozó említett tilalmat, kiterjesztve azt a jogi személyekre, függetlenül attól, hogy székhelyük Magyarországon található-e, vagy sem.
- 8 Az említett törvényt 2002. január 1-jei hatállyal módosította a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXVII. törvény, azon lehetőség kizárása érdekében, hogy magyar állampolgársággal nem rendelkező természetes személyek és jogi személyek számára szerződéssel termőföldön haszonélvezeti jogot lehessen létesíteni. E módosításokat követően a termőföldről szóló 1994. évi törvény 11. §-ának (1) bekezdése azt írta elő, hogy „[a] haszonélvezeti jog és a használat jogának szerződéssel való alapítására a II. fejezet tulajdonszerzést korlátozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. [...]”
- 9 Ezt követően a termőföldről szóló 1994. évi törvény 11. §-ának (1) bekezdését az egyes agrár tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXIII. törvény módosította. E 11. §-nak az említett módosítást magában foglaló és 2013. január 1-jén hatályba lépett új változatának (1) bekezdése értelmében „[s]emmis a haszonélvezeti jog szerződéssel történő alapítása, kivéve ha a szerződés közeli hozzátartozó javára alapít haszonélvezeti jogot”. A 2012. évi CCXIII. törvény a 91. § (1) bekezdésének új változatát is beillesztette ezen 1994. évi törvénybe, amely rendelkezés

értelmében „[a] 2013. január 1-jén fennálló, határozatlan időre vagy 2032. december 30-a után lejáró, határozott időtartamra nem közeli hozzátartozók között szerződéssel alapított hasznélvezeti jog 2033. január 1-jén a törvény erejénél fogva megszűnik”.

- 10 A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvényt (a továbbiakban: a mezőgazdasági földekről szóló 2013. évi törvény) 2013. június 21-én fogadták el, és 2013. december 15-én lépett hatályba.
- 11 A mezőgazdasági földekről szóló 2013. évi törvény 37. §-ának (1) bekezdése fenntartja azt a szabályt, amely szerint semmis az ilyen földekre vonatkozó hasznélvezeti jog vagy használat jogának szerződéssel történő alapítása, kivéve ha a szerződés közeli hozzátartozó javára alapít hasznélvezeti jogot.
- 12 A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvényt (a továbbiakban: az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény) 2013. december 12-én fogadták el, és 2013. december 15-én lépett hatályba.
- 13 E törvény 108. §-ának (1) bekezdése, amely hatályon kívül helyezte a termőföldről szóló 1994. évi törvény 91. §-ának (1) bekezdését, így rendelkezik:

„A 2014. április 30-án fennálló, határozatlan időre vagy 2014. április 30-a után lejáró, határozott időtartamra nem közeli hozzátartozók között szerződéssel alapított hasznélvezeti jog továbbá használat joga 2014. május 1-jén a törvény erejénél fogva megszűnik.”

- 14 A 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítélet (C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157) kihirdetését követően az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-át akként módosították, hogy az 2019. január 11-i hatállyal két új bekezdéssel, vagyis a (4) és az (5) bekezdéssel egészült ki, amelyek szövege a következő:

„(4) Ha a bíróság döntése alapján az (1) bekezdés alapján megszűnt jog visszaállítása szükséges, azonban ezen jog alaki vagy tartalmi hiba folytán az eredeti bejegyzése időpontjában hatályos jogszabályok alapján sem kerülhetett volna bejegyzésre, az ingatlanügyi hatóság értesíti az ügyészt és az eljárását az ügyész vizsgálata és az alapján indított per befejezéséig felfüggeszti.

(5) A (4) bekezdés szerinti hibának kell tekinteni, ha

- a) a használat jogának jogosultja jogi személy,
- b) a hasznélvezeti jog vagy a használat joga az ingatlan-nyilvántartásba 2001. december 31-ét követően került bejegyzésre jogi személy vagy nem magyar állampolgár jogosult javára,
- c) a hasznélvezeti jog vagy a használat jogának bejegyzése iránti kérelem benyújtásakor az akkor hatályos jogszabályok alapján a jog megszerzéséhez más hatóság által kiadott igazolás vagy engedély volt szükséges, és ezen okiratokat az ügyfél nem nyújtotta be.”

- 15 Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény) 94. §-a értelmében:

„(1) A[z] [átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény] 108. § (1) bekezdésében foglaltak alapján megszűnő hasznélvezeti jog és használat joga (e §-ban a továbbiakban együtt: hasznélvezeti jog) ingatlan-nyilvántartásból történő törlése érdekében az ingatlanügyi hatóság által legkésőbb 2014. október 31. napjáig kiküldött felhívásra a hasznélvezeti jog természetes személy jogosultjának a felhívás kézbesítését követő 15 napon belül a miniszter által rendszeresített formanyomtatványon nyilatkoznia kell a közte és a hasznélvezeti jogot alapító, a bejegyzés alapjául szolgáló okirat szerinti ingatlan-tulajdonos közötti közeli hozzátartozói viszony fennállásáról. A határidő elmulasztása miatt 2014. december 31. napját követően igazolási kérelemnek nincs helye.

[...]

(3) Ha a nyilatkozat alapján közeli hozzátartozói jogviszony nem áll fenn, vagy ha a jogosult határidőben nem tesz nyilatkozatot, az ingatlanügyi hatóság a bejegyzett hasznélvezeti jogot a nyilatkozattételre nyitva álló határidő elteltét követő hat hónapon belül, legkésőbb 2015. július 31. napjáig hivatalból törli az ingatlan-nyilvántartásból.

[...]

(5) A jogi személy, valamint az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezhető jogra ügyleti képességgel bíró jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet javára bejegyzett és a[z] [átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény] 108. § (1) bekezdése alapján megszűnt hasznélvezeti jogot az ingatlanügyi hatóság legkésőbb 2014. december 31. napjáig hivatalból köteles törölni az ingatlan-nyilvántartásból.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 16 A Grossmania gazdasági társaság, amely Magyarországon rendelkezik székhellyel, a tagjai azonban más tagállamok állampolgárainak minősülő természetes személyek, olyan hasznélvezeti jogok jogosultja volt, amelyeket Jánosháza és Duka (Magyarország) területén elhelyezkedő mezőgazdasági földterületek vonatkozásában szerzett.
- 17 Miután e hasznélvezeti jogok 2014. május 1-jén, az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-ának (1) bekezdése értelmében a törvény erejénél fogva megszűntek, azokat a hatáskörrel rendelkező hatóság az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény 94. §-ának (5) bekezdése alapján törölte az ingatlan-nyilvántartásból. E törléssel szemben a Grossmania nem élt jogorvoslattal.
- 18 Miután a Bíróság a 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítéletében (C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157) megállapította, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a mezőgazdasági földterületen korábban létesített olyan hasznélvezeti jogok, amelyek jogosultjai e földterületek tulajdonosának nem közeli hozzátartozói, a törvény erejénél fogva megszűnnek, és azokat következképpen törölni kell az ingatlan-nyilvántartásból, ellentétes az EUMSZ 63. cikkel, a Grossmania 2019. május 10-én kérelmet terjesztett a Vas Megyei Kormányhivatal Celldömölki Járási Hivatala (Magyarország) elé a hasznélvezeti jogainak visszajegyzése iránt.

- 19 E közigazgatási szerv e kérelmet a 2019. május 17-i határozatával visszautasította, hivatkozva az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-ának (1) bekezdésére, valamint a mezőgazdasági földekről szóló 2013. évi törvény 37. §-ának (1) bekezdésére.
- 20 A Grossmania által e határozattal szemben benyújtott fellebbezés alapján eljáró Vas Megyei Kormányhivatal a 2019. augusztus 5-i határozatával helybenhagyta e határozatot azzal az indokkal, hogy az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-ának (1) bekezdése, valamint a mezőgazdasági földekről szóló 2013. évi törvény 37. §-ának (1) bekezdése továbbra is hatályban van, és akadályát képezi a kért visszajegyzésnek. A 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítéletre (C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157) alapított érvet illetően e Kormányhivatal jelezte, hogy ez az ítélet kizárólag azokra az egyedi ügyekre alkalmazandó, amelyek vonatkozásában azt meghozták. Ami a 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország (Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog) ítéletet (C-235/17, EU:C:2019:432) illeti, amelyet a Bíróság az ugyanezen nemzeti szabályozással kapcsolatos, kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset alapján hozott, az említett Kormányhivatal hangsúlyozta, hogy ez az ítélet vagyoni kompenzációról rendelkezik, nem pedig korábban törölt haszonélvezeti jogok visszajegyzéséről.
- 21 A Grossmania a 2019. augusztus 5-i határozatot keresettel támadta meg a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Magyarország), vagyis a kérdést előterjesztő bíróság előtt.
- 22 E bíróság mindenekelőtt kiemeli, hogy az alapjogvita idején a belső jogban még nincs egyetlen olyan rendelkezés sem, amelynek alapján a Grossmania részére meg lehetne téríteni azt a kárt, amely a haszonélvezeti jogainak a törvény erejénél fogva történő megszűnéséből és e jogok törléséből ered.
- 23 Kétségtelen, hogy az Alkotmánybíróság (Magyarország) egy 2015. július 21-i határozatban egyrészt megállapította, hogy Magyarország Alaptörvényével ellentétes az, hogy a nemzeti jogalkotó az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-a alapján megszűnt haszonélvezeti, illetve használati jogokhoz kapcsolódóan nem alkotta meg az e jogok megszűnése folytán felmerülő azon kivételes vagyoni hátrányok kiegyenlítését lehetővé tévő szabályokat, amelyek a szerződő felek közötti elszámolás során nem érvényesíthetők, másrészt pedig felhívta a nemzeti jogalkotót, hogy e mulasztást legkésőbb 2015. december 1-jéig szüntesse meg. Ennek érdekében ugyanakkor az alapjogvita idején még semmilyen rendelkezést nem fogadtak el.
- 24 A kérdést előterjesztő bíróság ezt követően kifejti, hogy mivel a Grossmania kártérítésben nem részesülhet, nem maradt más lehetősége, mint a haszonélvezeti jogainak visszajegyzését kérni. E kontextusban e bíróság azt a kérdést veti fel, hogy milyen körben érvényesülnek a Bíróság által valamely előzetes döntéshozatali ügyben hozott ítéletek kötelező joghatásai.
- 25 E tekintetben e bíróság emlékeztet arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében a végső fokon eljáró nemzeti bíróság azon értelmezés kötelező jellege folytán, amelyet a Bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján korábban adott, nem köteles előzetes döntéshozatal iránti kérelmet előterjeszteni, amennyiben a felmerült kérdés lényegében megegyezik egy hasonló esetben már előzetes döntés tárgyát képező kérdéssel, vagy ha a Bíróság olyan ítélkezési gyakorlatot alakított ki, amely eldönti a szóban forgó jogkérdést, függetlenül az ezen ítélkezési gyakorlat alapjául szolgáló eljárások jellegétől, még akkor is, ha a vitás kérdések szigorúan véve nem azonosak. E bíróság kiemeli azt is, hogy a Bíróság által adott értelmezésnek *ex tunc* hatálya van abban az

értelemben, hogy az ekként értelmezett szabályt a nemzeti bíróságnak lehet és kell is alkalmaznia, még azokra a jogviszonyokra is, amelyek az értelmezés iránti kérelemről döntő ítélet előtt keletkeztek.

- 26 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság szerint a 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítéletből (C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157) egyértelműen az következik, hogy az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-ának (1) bekezdése, amelynek alapján az alapügyben szóban forgó határozatot meghozták, ellentétes az uniós joggal, ez a megállapítás pedig az alapjogvita tekintetében is érvényes.
- 27 E bíróság ugyanakkor kiemeli, hogy a 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítélet (C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157) alapjául szolgáló helyzetektől eltérően a Grossmania bíróság előtt nem vitatta a haszonélvezeti jogainak törlését. E bíróság ezért felveti azt a kérdést, hogy az említett ítéletből eredő iránymutatások alkalmazhatók-e az alapjogvitára is, különösen pedig, hogy e bíróság mellőzheti-e az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-a (1) bekezdésének alkalmazását amiatt, hogy az ellentétes az uniós joggal, és kötelezheti-e az alapeljárás alperesét a Grossmania haszonélvezeti jogainak visszajegyzésére, tekintettel ezenkívül arra is, hogy időközben hatályba lépett az említett 108. § (4) és (5) bekezdése.
- 28 E körülmények között határozott úgy a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Az [EUMSZ 267. cikket] akként kell-e értelmezni, miszerint ha [a Bíróság] egy előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott előzetes döntésében megállapította egy tagállami jogszabályi rendelkezés uniós jogba ütközését, ezen tagállami jogszabályi rendelkezés a későbbi, tagállami hatósági és bírósági eljárásokban sem alkalmazható – függetlenül attól, hogy a későbbi eljárás alapját képező tényállás nem teljesen azonos a korábbi előzetes döntéshozatali eljárás alapját képező tényállással?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 29 Előljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia a feltett kérdéseket (2021. október 26-i PL Holdings ítélet, C-109/20, EU:C:2021:875, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 30 E tekintetben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből először is kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azon kérdése, amely arra vonatkozik, hogy mellőznie kell-e az olyan nemzeti szabályozás alkalmazását, amelyet e bíróság összeegyeztethetetlennek ítél az uniós joggal, ahogyan azt a Bíróság egy előzetes döntéshozatali ítéletben – a jelen esetben az EUMSZ 63. cikkre vonatkozó, 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítéletben (C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157) – értelmezte, olyan jogvita kontextusába illeszkedik, amelynek jöllehet olyan haszonélvezeti jogok visszajegyzését megtagadó határozat megsemmisítése iránti kérelem képezi a tárgyát, amelyeknek a törvény erejénél fogva történő megszűnésére és az ingatlan-nyilvántartásból történő törlésére ugyanazon nemzeti szabályozás alapján került sor, mint amely az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyek tárgyát képezte, mégis különbözik ezen ügyektől

annyiban, hogy az ezen ügyekben érintett személyekkel ellentétben az alapeljárás felperese tartózkodott attól, hogy a jogszabályi határidőkön belül bíróság előtt vitassa a haszonélvezeti jogainak törlését.

- 31 Másodszer, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy amennyiben a magyar jogban nincs olyan jogi alap, amelynek alapján a Grossmania részére meg lehetne téríteni azt a kárt, amely a haszonélvezeti jogainak a törvény erejénél fogva történő megszűnéséből és e jogok törléséből ered, e bíróság kötelezheti-e az alapeljárás alperesét arra, hogy e társaság erre irányuló kérelmének megfelelően visszajegyezze az említett jogokat.
- 32 E feltételek mellett a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdést úgy kell érteni, hogy az arra irányul, hogy az uniós jogot, különösen pedig az EUMSZ 267. cikket akként kell-e értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely olyan határozat ellen irányuló kereset tárgyában jár el, amely elutasítja azt a kérelmet, amely olyan haszonélvezeti jogok visszajegyzésére irányul, amelyeknek a törvény erejénél fogva történő megszűnésére és az ingatlan-nyilvántartásból történő törlésére olyan nemzeti szabályozás alapján került sor, amely összeegyeztethetetlen az EUMSZ 63. cikkel, ahogyan azt a Bíróság egy előzetes döntéshozatali ítéletben értelmezte, köteles egyrészt arra, hogy mellőzze e szabályozás alkalmazását, másrészt pedig arra, hogy kötelezze a hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatóságot e haszonélvezeti jogok visszajegyzésére, még akkor is, ha e jogok törlését a jogszabályi határidőkön belül bíróság előtt nem vitatták.
- 33 E tekintetben ki kell emelni, hogy amíg a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében kizárólag a 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítéletre (C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157) hivatkozott, addig az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben és az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás a 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország (Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog) ítéletnek (C-235/17, EU:C:2019:432) is tárgyát képezte, amelyet a Bíróság olyan kereset alapján hozott, amelyet a Bizottság az EUMSZ 258. cikk alapján, kötelezettségszegés megállapítása iránt indított.
- 34 Ebben az ítéletben a Bíróság megállapította, hogy Magyarország az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-a (1) bekezdésének elfogadásával, ezáltal pedig a Magyarországon fekvő mező- és erdőgazdasági földterületeken közvetlenül vagy közvetetten más tagállambeli állampolgárok javára fennálló haszonélvezeti jogoknak a törvény erejénél fogva történő megszüntetésével nem teljesítette az EUMSZ 63. cikknek és az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 17. cikkének együttesen értelmezett rendelkezéseiből eredő kötelezettségeit.
- 35 Márpedig az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdése értelmében, ha a Bíróság megállapítja, hogy egy tagállam nem teljesítette a Szerződésekből eredő valamely kötelezettségét, az adott államnak meg kell tennie a Bíróság ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, amely ítélet ítélt dolognak minősül azon ténybeli és jogi kérdések vonatkozásában, amelyeket a szóban forgó bírósági határozat ténylegesen vagy szükségszerűen eldöntött (lásd ebben az értelemben: 2013. január 24-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-529/09, EU:C:2013:31, 65. és 66. pont).
- 36 Így, jóllehet az érintett tagállamnak a jogalkotási hatáskör gyakorlásában részt vevő szervei kötelesek a kötelezettségszegést megállapító ítélet tárgyát képező nemzeti rendelkezéseket akként módosítani, hogy azok megfeleljenek az uniós jogból eredő követelményeknek, e tagállam bíróságai maguk is kötelesek a hatásköreik gyakorlása keretében gondoskodni az ítélet tiszteletben tartásáról, ami magában foglalja különösen azt, hogy a nemzeti bíróság az említett ítélethez kapcsolódó jogerő értelmében köteles figyelembe venni, amennyiben szükséges, az ezen ítéletben

rögzített jogi szempontokat az uniós jog azon rendelkezései érvényesülési körének meghatározása érdekében, amelyeket alkalmaznia kell (lásd ebben az értelemben: 1982. december 14-i Waterkeyn és társai ítélet, 314/81–316/81 és 83/82, EU:C:1982:430, 14. és 15. pont).

- 37 A jelen esetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-ának (1) bekezdése még mindig hatályban volt, amikor az alapügyben szóban forgó haszonélvezeti jogok visszajegyzését megtagadó határozatot elfogadták, mivel a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok az említett határozat alátámasztása érdekében e nemzeti rendelkezésre hivatkoztak. Így a jogalkotási hatáskör gyakorlásában részt vevő magyar szervek eddig az időpontig nem tették meg azokat az intézkedéseket, amelyekkel a jelen ítélet 33. pontjában említett, kötelezettségszegést megállapító ítélet végrehajtása jár.
- 38 Ez nem változtat azon, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az ilyen intézkedések megtételének elmaradása ellenére is köteles megtenni minden intézkedést annak érdekében, hogy elősegítse az uniós jog teljes körű érvényesülését, összhangban a kötelezettségszegést megállapító ítéletben foglalt iránymutatásokkal (lásd ebben az értelemben: 1993. január 19-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-101/91, EU:C:1993:16, 24. pont; 2022. január 18-i Thelen Technopark Berlin ítélet, C-261/20, EU:C:2022:33, 39. pont).
- 39 A jelen ügyben emlékeztetni kell először is arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítéletben (C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157) a Bíróság kimondta, hogy az EUMSZ 63. cikket akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a mezőgazdasági földterületen korábban létesített olyan haszonélvezeti jogok, amelyek jogosultjai e földterületek tulajdonosának nem közeli hozzátartozói, a törvény erejénél fogva megszűnnek, következésképpen pedig azokat az ingatlan-nyilvántartásból törölni kell.
- 40 A Bíróság ugyanis mindenekelőtt – ezen ítélet 62–64. pontjában – úgy ítélte meg, hogy az érintett nemzeti szabályozás annak előírásával, hogy a mezőgazdasági földterületeken fennálló, a Magyarországon kívüli tagállamok állampolgárait megillető haszonélvezeti jogok a törvény erejénél fogva megszűnnek, maga a célja alapján, csupán e ténynél fogva korlátozza az érintett személyeknek a tőke szabad mozgásához való, az EUMSZ 63. cikkben biztosított jogát, mivel e szabályozás az érintett személyeket megfosztja mind attól a lehetőségtől, hogy továbbra is élvezhessék a haszonélvezeti jogukat, megakadályozva őket többek között abban, hogy az érintett földterületeket használják és hasznosítsák, vagy azokat haszonbérbe adják, és ezáltal nyereségre tegyenek szert, mind pedig attól a lehetőségtől, hogy e jogot adott esetben elidegenítsék. Ezt követően, az említett ítélet 65. pontjában a Bíróság hozzátette, hogy az említett szabályozás eltántoríthatja a külföldi illetőségű személyeket attól, hogy a jövőben Magyarországon beruházásokat hajtsanak végre. Végül ugyanezen ítélet 24., 94. és 107. pontjában a Bíróság megállapította, hogy a tőke szabad mozgásának e korlátozása nem igazolható a Magyarország által előadott körülmények alapján.
- 41 Másodsor, ami azt a kérdést illeti, hogy az EUMSZ 63. cikk ilyen értelmezése, amelyet a Bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján hozott előzetes döntéshozatali ítéletben alakított ki, a kérdést előterjesztő bíróság számára azt a kötelezettséget jelenti-e, hogy mellőzze a szóban forgó nemzeti szabályozás alkalmazását, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az az értelmezés, amelyet a Bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján ráruházott hatáskör alapján valamely uniós jogszabályra vonatkozóan kifejt, szükség esetén megmagyarázza és pontosítja e szabály jelentését és terjedelmét, amely szerint azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna (2018. augusztus 7-i

Hochtief ítélet, C-300/17, EU:C:2018:635, 55. pont). Másként fogalmazva, valamely előzetes döntéshozatali ítélet nem konstitutív, hanem tisztán deklaratív jellegű (2015. január 28-i Starjakob ítélet, C-417/13, EU:C:2015:38, 63. pont).

- 42 Így, ha a Bíróság ítélkezési gyakorlata egyértelmű választ adott az uniós jog értelmezésével kapcsolatos valamely kérdésre, a nemzeti bíróságnak meg kell tennie mindent, ami az uniós jog ezen értelmezésének érvényre juttatásához szükséges (lásd ebben az értelemben: 2016. április 5-i PFE ítélet, C-689/13, EU:C:2016:199, 42. pont).
- 43 Másfelől, az elsőbbség elve értelmében, amennyiben a nemzeti jogszabályoknak az uniós jog követelményeivel összhangban álló értelmezése nem lehetséges, az uniós jogi rendelkezéseket hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e rendelkezések teljes körű érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – mellőzve a nemzeti jogszabályok valamely közvetlenül hatályos uniós jogi rendelkezéssel ellentétes, akár utólagosan elfogadott rendelkezéseinek alkalmazását, anélkül hogy előzetesen kérelmeznie vagy várnia kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítésére (lásd ebben az értelemben: 2019. június 24-i Popławski ítélet, C-573/17, EU:C:2019:530, 58. és 61. pont).
- 44 Ami a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel érintett EUMSZ 63. cikket illeti, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy e cikknek közvetlen hatálya van, vagyis arra a nemzeti bíróság előtt hivatkozni lehet, és a vele ellentétes nemzeti jogszabályok alkalmazhatatlanságához vezethet (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 14-i The Trustees of the BT Pension Scheme ítélet, C-628/15, EU:C:2017:687, 49. pont).
- 45 A jelen esetben, mivel az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás összeegyeztethetetlen az EUMSZ 63. cikkel, mint az kitűnik a 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítéletből (C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157), a kérdést előterjesztő bíróság – amely olyan határozat megsemmisítése iránti kereset tárgyában jár el, amely többek között ezen a szabályozáson alapul – köteles biztosítani az EUMSZ 63. cikk teljes körű érvényesülését azáltal, hogy az előtte folyamatban lévő jogvita elbírálása során mellőzi az említett nemzeti szabályozás alkalmazását.
- 46 Hozzá kell tenni, hogy ugyanilyen kötelezettség terhelte volna azokat a nemzeti közigazgatási hatóságokat, amelyekhez az alapeljárás felperese olyan kérelemmel fordult, hogy a haszonélvezeti jogait jegyezzék vissza az ingatlan-nyilvántartásba (lásd ebben az értelemben: 2018. december 4-i Minister for Justice and Equality és Commissioner of An Garda Síochána ítélet, C-378/17, EU:C:2018:979, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), e közigazgatási hatóságok azonban e kötelezettség figyelmen kívül hagyásával továbbra is alkalmazták a szóban forgó nemzeti szabályozást, következésképpen pedig elutasították e kérelmet.
- 47 Harmadszor, ami azt a körülményt illeti, hogy a Grossmania az erre biztosított határidőkön belül nem vitatta bíróság előtt a haszonélvezeti jogainak törlését, ki kell emelni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem fejtette ki, hogy e körülmény mennyiben jelenthet nehézséget az alapjogvita elbírálása szempontjából. E kontextusban ugyanis e bíróság annak jelzésére szorítkozott, hogy az, hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság megtagadta az alapeljárás felperese haszonélvezeti jogainak visszajegyzését, azon a körülményen alapult, hogy az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-ának (1) bekezdése és a mezőgazdasági földekről szóló 2013. évi törvény 37. §-ának (1) bekezdése még mindig hatályban volt. Mindazonáltal a magyar

- kormány a Bírósághoz benyújtott észrevételeiben hangsúlyozta, hogy mivel a törlést nem vitatták, az a nemzeti jogszabályok értelmében véglegessé vált, és akadályát képezte annak, hogy a haszonélvezeti jogokat visszajegyezzék az ingatlan-nyilvántartásba.
- 48 Így, jóllehet a Bíróság az EUMSZ 267. cikk szerinti együttműködés értelmében nem vizsgálhatja, hogy a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér helytálló-e, a jelen esetben nem kizárt, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kétségei abból adódhatnak, hogy a haszonélvezeti jogok törlésének véglegessége akadályozza őt abban, hogy az alapeljárás tekintetében levonja mindazon következményeket, amelyek az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás megállapított jogellenességéből erednek.
- 49 Arra az esetre, ha ez a feltételezés megalapozottnak bizonyulna, továbbá annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak hasznos választ lehessen adni, emlékeztetni kell arra, hogy az eljárási autonómia elve értelmében az egyes tagállamok belső jogrendjének feladata meghatározni a bírósághoz fordulás azon eljárási szabályait, amelyek célja a jogalanyok jogai védelmének biztosítása, azzal a feltétellel ugyanakkor, hogy e szabályok az uniós jog hatálya alá tartozó helyzetekben nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a belső jog hatálya alá tartozó hasonló helyzetekben (az egyenértékűség elve), és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jog által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd ebben az értelemben: 2021. március 10-i *Konsul Rzeczypospolitej Polskiej w N.* ítélet, C-949/19, EU:C:2021:186, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 50 Ami az egyenértékűség elvének tiszteletben tartását illeti, a kérdést előterjesztő bíróság feladata meggyőződni arról, hogy a magyar jogban az a lehetőség, hogy a haszonélvezeti jogok törléséről szóló, véglegessé vált intézkedést olyan kereset keretében vitassák, amely az e jogok visszajegyzése iránti kérelmet elutasító határozat ellen irányul, nem különbözik aszerint, hogy ez az intézkedés a nemzeti jogszabályokat vagy az uniós jogot sérti.
- 51 A tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartását illetően hangsúlyozni kell, hogy az ítélkezési gyakorlat értelmében minden olyan esetben, amikor felmerül a kérdés, hogy valamely nemzeti eljárási rendelkezés lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi-e az uniós jog alkalmazását, azt kell megvizsgálni, hogy e rendelkezés milyen helyet foglal el az egész eljárásban, továbbá hogyan zajlik az eljárás, és a különböző nemzeti fórumok előtt milyen sajátosságokkal rendelkezik. Ebből a szempontból adott esetben azokat az alapelveket is figyelembe kell venni, amelyek a nemzeti igazságszolgáltatási rendszer alapjául szolgálnak, mint például a védelemhez való jog, a jogbiztonság elve, valamint az eljárás szabályos lefolytatásának elve (2021. május 20-i X [LPG tartálykocsik] ítélet, C-120/19, EU:C:2021:398, 72. pont).
- 52 Márpedig a Bíróság már elismerte, hogy valamely közigazgatási határozat véglegessége, amely az észszerű jogorvoslati határidő leteltével áll be, hozzájárul a jogbiztonsághoz, és azzal a következménnyel jár, hogy az uniós jog nem követeli meg, hogy valamely közigazgatási szerv főszabály szerint köteles legyen visszavonni az ily módon véglegessé vált közigazgatási határozatot (2008. február 12-i *Kempter* ítélet, C-2/06, EU:C:2008:78, 37. pont). A jogbiztonság elvének tiszteletben tartása így lehetővé teszi annak elkerülését, hogy a joghatásokkal bíró közigazgatási aktusokat időbeli korlátok nélkül megkérdőjelezzék (2006. szeptember 19-i *i-21 Germany és Arcor* ítélet, C-392/04 és C-422/04, EU:C:2006:586, 51. pont).
- 53 A jelen esetben a Bíróság rendelkezésére álló iratanyagból kitűnik, hogy az ingatlan-nyilvántartás területén hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság határozatával szembeni fellebbezés előterjesztésének határideje az e határozat közlésétől számított tizenöt nap, e fellebbezés

elutasítása esetén pedig a bíróság előtti keresetindításra biztosított határidő az ezen elutasítás közlésétől számított harminc nap. Az ilyen határidők főszabály szerint elegendőnek tűnnek ahhoz, hogy az érintett személyek számára lehetővé tegyék az ilyen határozatok vitatását.

- 54 A Bíróság ugyanakkor lényegében úgy ítélte meg, hogy különleges körülmények fennállása esetén a nemzeti közigazgatási szerv a tényleges érvényesülés elve és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése szerinti lojális együttműködés elve értelmében köteles lehet arra, hogy vizsgáljon felül egy véglegessé vált közigazgatási határozatot. E kontextusban figyelembe kell venni a szóban forgó helyzetek és érdekek sajátosságait abból a célból, hogy egyensúlyt lehessen teremteni a jogbiztonság követelménye és az uniós jogra tekintettel vizsgált jogszerűség követelménye között (lásd ebben az értelemben: 2017. december 20-i Incyte ítélet, C-492/16, EU:C:2017:995, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 55 A jelen esetben a Grossmania haszonélvezeti jogait olyan nemzeti szabályozás alapján törölték az ingatlan-nyilvántartásból, amely – mint azt a jelen ítélet 40. pontja is kiemelte – annak előírásával, hogy a mezőgazdasági földterületeken fennálló, a Magyarországon kívüli tagállamok állampolgárait megillető haszonélvezeti jogok a törvény erejénél fogva megszűnnek, maga a célja alapján, csupán e ténynél fogva korlátozza az érintett személyeknek a tőke szabad mozgásához való, az EUMSZ 63. cikkben biztosított jogát, anélkül hogy az ilyen korlátozást bármilyen körülmény is igazolhatná.
- 56 Ezenkívül, mint az kitűnik a 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország (Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog) ítéletből (C-235/17, EU:C:2019:432), különösen annak 81., 86., 124., 125. és 129. pontjából, e nemzeti szabályozás sérti a tulajdonhoz való, a Charta 17. cikkének (1) bekezdésében biztosított jogot is, mivel fogalmilag kényszer által, teljes mértékben és véglegesen megfosztja az érdekelteket a fennálló haszonélvezeti jogaiktól, anélkül hogy ezt valamilyen közérdek igazolná, végeredményben pedig anélkül, hogy ehhez kellő időben fizetett, méltányos összegű kártalanítási rendszer kapcsolódna.
- 57 E körülményekből következik, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás – csakúgy mint az azt végrehajtó határozatok – egyszerre minősül az EUMSZ 63. cikk szerinti alapvető szabadság és a tulajdonhoz való, a Charta 17. cikkének (1) bekezdésében biztosított jog nyilvánvaló és súlyos megsértésének. Másfelől úgy tűnik, hogy e jogsértésnek széles körben érvényesülő következményei voltak, hiszen – mint azt a 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítélet (C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157, 71. pont) alapjául szolgáló ügyekben a magyar kormány által nyújtott pontosításokra támaszkodva a főtanácsnok is kiemelte az indítványának 50. pontjában – a haszonélvezeti jogok megszűnése a Magyarországon kívüli tagállamok állampolgárai közül több mint 5000-et érintett.
- 58 E körülmények között, figyelemmel azokra a sokakat érintő káros következményekre, amelyeket az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás, annak végrehajtásaképpen pedig a haszonélvezeti jogok törlése váltott ki, az uniós jogra tekintettel vizsgált jogszerűség követelményének kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani.
- 59 A jogbiztonság követelményét illetően hozzá kell tenni, hogy az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-a az általa érintett haszonélvezeti jogok vonatkozásában azt írta elő, hogy e jogok 2014. május 1-jén „a törvény erejénél fogva” megszűnnek, majd azokat az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény 94. §-a értelmében egy e célból hozott határozattal törölték az ingatlan-nyilvántartásból.

- 60 Márpedig annak, ha a haszonélvezeti jogok ily módon „a törvény erejénél fogva” megszűnnek, önmagában a jellegéből kiindulva az a rendeltetése, hogy azon törlési határozatoktól függetlenül kifejtse a joghatásait, amelyeket utóbb, az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény 94. §-a alapján hoznak meg.
- 61 Ennélfogva, még ha a haszonélvezeti jogok törlése – mint azt a tárgyaláson a magyar kormány hangsúlyozta – e jogoknak a törvény erejénél fogva történő megszűnéséhez képest önálló jogi ténynek is minősülne, az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás azáltal, hogy ekként határozza meg az ilyen megszűnés módjait, zavart kelthet azzal kapcsolatban, hogy a törvény erejénél fogva történő megszűnéssel érintett haszonélvezeti jogok jogosultjai számára szükséges-e vitatni az ezt követően meghozott törlési határozatokat annak érdekében, hogy védjék a haszonélvezeti jogait.
- 62 A fentiekből következően, ha megerősítést nyerne, hogy a magyar jog nem teszi lehetővé, hogy a haszonélvezeti jogok visszajegyzése iránti kérelem elutasítása elleni kereset keretében bíróság előtt vitassák az e jogok törlésére irányuló, időközben véglegessé vált intézkedést, a vitatás e lehetetlenségét észszerűen nem lehetne igazolni a jogbiztonság követelményével, vagyis azt e bíróságnak félre kellene tennie azon az alapon, hogy az ellentétes a tényleges érvényesülés elvével és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése szerinti lojális együttműködés elvével.
- 63 Negyedszer, ami azt a kérdést illeti, hogy az alapügyben fennállókhöz hasonló feltételek mellett, ha egyszer mellőzésre került a nemzeti szabályozás alkalmazása, a nemzeti hatóságok kötelesek-e minden körülmények között visszajegyezni az érintett haszonélvezeti jogokat, vagy pedig e jogellenes megszűnés egyéb eszközökkel is orvosolható, ki kell emelni, hogy az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése szerinti lojális együttműködés elve értelmében a tagállamok kötelesek az uniós jog megsértéséből eredő jogellenes következményeket megszüntetni (2020. június 25-i A és társai [Aalteri és nevelei szélerőművek] ítélet, C-24/19, EU:C:2020:503, 83. pont).
- 64 Ennélfogva a valamely előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján hozott olyan ítéletet követően, amelyből az következik, hogy valamely nemzeti jogszabály összeegyeztethetetlen az uniós joggal, az érintett tagállam hatóságainak nem csupán az a feladata, hogy a jelen ítélet 43. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően mellőzzék az ilyen jogszabályok alkalmazását, hanem az is, hogy tegyenek meg minden egyéb olyan általános vagy egyedi intézkedést, amelyek alkalmasak arra, hogy e tagállam területén biztosítsák az uniós jog tiszteletben tartását (lásd ebben az értelemben: 2007. június 21-i Jonkman és társai ítélet, C-231/06–C-233/06, EU:C:2007:373, 38. pont).
- 65 Mivel az uniós jogban nincsenek konkrét szabályok arra vonatkozóan, hogy az alapügyben fennállókhöz hasonló körülmények között milyen módon kell megszüntetni az EUMSZ 63. cikk megsértésének jogellenes következményeit, az ilyen intézkedések állhatnak többek között abból, hogy a jogellenesen megszünt haszonélvezeti jogokat visszajegyzik az ingatlan-nyilvántartásba, amennyiben az ilyen visszajegyzés a legalkalmasabb arra, hogy legalábbis a jövőre nézve helyreállítsa azt a jogi és ténybeli helyzetet, amelyben az érdekelt akkor lett volna, ha nem következett volna be a jogainak jogellenes megszűnése.
- 66 Mindazonáltal, amint azt lényegében a főtanácsnok is kiemelte az indítványának 55. pontjában, egyes konkrét esetekben objektív és jogilag megalapozott, elsősorban jogi természetű akadályok kizárhatják az ilyen intézkedést, különösen akkor, ha a haszonélvezeti jogok megszűnése óta valamely új tulajdonos jóhiszeműen megszerezte azokat a földterületeket, amelyeken az érintett jogok fennálltak, vagy ha e földterületek átalakítás tárgyát képezték.

- 67 A jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróság feladata lesz, hogy a határozathozatal időpontjában fennálló jogi és ténybeli helyzetre tekintettel megvizsgálja, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságot kötelezni kell-e azon haszonélvezeti jogok visszajegyzésére, amelyeknek a Grossmania volt a jogosultja.
- 68 Az, hogy az uniós jog megsértéséből eredő jogellenes következmények megszüntetése érdekében olyan, pénzbeli vagy egyéb ellentételezéshez való jogot biztosítsanak a megszünt haszonélvezeti jogok egykori jogosultjai részére, amelynek értéke alkalmas az e jogok megszűnéséből eredő gazdasági veszteség pénzbeli szempontból történő helyreállítására, csak abban az esetben lenne szükséges, ha az ilyen visszajegyzés ténylegesen lehetetlennek bizonyulna.
- 69 Ezenkívül, függetlenül a jelen ítélet 65. és 68. pontjában említett azon intézkedésektől, amelyek az EUMSZ 63. cikk megsértéséből eredő jogellenes következmények megszüntetésére irányulnak, az uniós jog teljes körű érvényesülése magában foglalja, hogy azoknak a magánszemélyeknek, akiket e jog megsértése következtében sérelem ért, az ilyen jogsértéssel okozott károkért való tagállami felelősség elve alapján kártérítéshez is joguk legyen, amennyiben három feltétel teljesül, vagyis a megsértett uniós jogi szabálynak az legyen a célja, hogy e személyek számára jogokat keletkeztessen, továbbá e szabály megsértése kellően súlyos legyen, és közvetlen okozati összefüggés álljon fenn e jogsértés és a magánszemélyeket ért kár között (1996. március 5-i Brasserie du pêcheur és Factortame ítélet, C-46/93 és C-48/93, EU:C:1996:79, 51. pont; 2009. március 24-i Danske Slagterier ítélet, C-445/06, EU:C:2009:178, 20. pont).
- 70 Márpedig a jelen esetben, mindenekelőtt, az EUMSZ 63. cikknek az a célja, hogy a magánszemélyek számára jogokat keletkeztessen, mivel az alapügyben fennállókhhoz hasonló körülmények között biztosítja a haszonélvezeti jogok jogosultjai számára a jogot ahhoz, hogy ne legyenek e jogoktól az említett cikk megsértésével megfosztva (lásd analógia útján: 2017. szeptember 14-i The Trustees of the BT Pension Scheme ítélet, C-628/15, EU:C:2017:687, 48. pont). Hasonlóképpen, a Charta 17. cikke olyan jogi szabálynak minősül, amelynek az a célja, hogy a magánszemélyek számára jogokat keletkeztessen (2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország [Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog] ítélet, C-235/17, EU:C:2019:432, 68. pont).
- 71 Továbbá, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az uniós jog megsértése nyilvánvalóan súlyos, ha az a kifogásolt kötelezettségzegést megállapító ítélet vagy előzetes döntéshozatal keretében hozott olyan ítélet kihirdetése, vagy a Bíróság e területre vonatkozó olyan következetes ítélkezési gyakorlata ellenére sem szűnt meg, amelyekből következik a szóban forgó magatartás jogsértő jellege (2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 31. pont). Márpedig a jelen esetben ez a helyzet áll fenn, mint azt a jelen ítélet 37. pontja is felidézte.
- 72 Végül a 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítélet (C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157), valamint a 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország (Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog) ítélet (C-235/17, EU:C:2019:432) alapján úgy tűnik, hogy közvetlen okozati összefüggés áll fenn az EUMSZ 63. cikk megsértése és azon károk között, amelyek e jogsértés következtében a Grossmaniát érték, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság, vagy adott esetben azon bíróság feladata, amely a magyar jogszabályok szerint az ilyen ügyben hatáskörrel rendelkezik.

- 73 Végül ötödször, a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott azon körülményt illetően, hogy hatályba lépett az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-ának (4) és (5) bekezdése, ki kell emelni, hogy e bíróság nem fejt ki, hogy ezen új rendelkezések mennyiben lennének relevánsak az alapjogvita elbírálása szempontjából, és nem pontosítja azt sem, hogy e rendelkezések az eljárás jelenlegi szakaszában alkalmazhatók-e. A magyar kormány vitatta, hogy alkalmazhatók lennének, mivel az ilyen alkalmazhatóság mindenképp azt feltételezné, hogy létezik egy határozat a Grossmania haszonélvezeti jogainak visszajegyzéséről, ilyen határozatot pedig az eljárás jelenlegi szakaszáig nem hoztak.
- 74 E körülmények között elegendő azt pontosítani, hogy az átmeneti szabályokról szóló 2013. évi törvény 108. §-a (4) és (5) bekezdésének szintén összeegyeztethetőnek kell lennie többek között a tényleges érvényesülés elvével, ahogyan azt a jelen ítélet 51. pontja felidézi, ami magában foglalja, hogy e rendelkezések nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jog által biztosított jogok gyakorlását; e rendelkezéseknek továbbá összeegyeztethetőnek kell lenniük az alapvető szabadságokkal, így különösen a tőke mozgásnak az EUMSZ 63. cikkben biztosított szabadságával.
- 75 Az eddigi megfontolások összességére tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós jogot, különösen pedig az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését és az EUMSZ 267. cikket akként kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely olyan határozat ellen irányuló kereset tárgyában jár el, amely elutasítja azt a kérelmet, amely olyan haszonélvezeti jogok visszajegyzésére irányul, amelyeknek a törvény erejénél fogva történő megszűnésére és az ingatlan-nyilvántartásból történő törlésére olyan nemzeti szabályozás alapján került sor, amely összeegyeztethetetlen az EUMSZ 63. cikkel, ahogyan azt a Bíróság egy előzetes döntéshozatali ítéletben értelmezte, köteles arra, hogy:
- mellőzze e szabályozás alkalmazását, és
 - hacsak nem állnak fenn objektív és jogilag megalapozott, elsősorban jogi természetű akadályok, kötelezze a hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatóságot a haszonélvezeti jogok visszajegyzésére, még akkor is, ha e jogok törlését a jogszabályi határidőkön belül bíróság előtt nem vitatták, következésképpen pedig e törlés a nemzeti jogszabályok értelmében véglegessé vált.

A költségekről

- 76 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

Az uniós jogot, különösen pedig az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését és az EUMSZ 267. cikket akként kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely olyan határozat ellen irányuló kereset tárgyában jár el, amely elutasítja azt a kérelmet, amely olyan haszonélvezeti jogok visszajegyzésére irányul, amelyeknek a törvény erejénél fogva történő megszűnésére és az ingatlan-nyilvántartásból történő törlésére olyan nemzeti szabályozás alapján került sor,

amely összeegyeztethetetlen az EUMSZ 63. cikkel, ahogyan azt a Bíróság egy előzetes döntéshozatali ítéletben értelmezte, köteles arra, hogy:

- **mellőzze e szabályozás alkalmazását, és**
- **hacsak nem állnak fenn objektív és jogilag megalapozott, elsősorban jogi természetű akadályok, kötelezze a hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatóságot a haszonélvezeti jogok visszajegyzésére, még akkor is, ha e jogok törlését a jogszabályi határidőkön belül bíróság előtt nem vitatták, következésképpen pedig e törlés a nemzeti jogszabályok értelmében véglegessé vált.**

Prechal

Passer

Biltgen

Rossi

Wahl

Kihirdetve Luxembourgban, a 2022. március 10-i nyilvános ülésen.

A. Calot Escobar
hivatalvezető

K. Lenaerts
elnök